

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3117/2022. (III. 23.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Debreceni Törvényszék 25.B.258/2017/258. számú ítélete és a Debreceni Ítéletábla Bf.IV.573/2020/77. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Nemes Árpád ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján nyújtott be alkotmányjogi panaszt, melyben a Debreceni Törvényszék 25.B.258/2017/258. számú ítélete és a Debreceni Ítéletábla Bf.IV.573/2020/77. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését indítványozta. Álláspontja szerint a támadott döntések ellentétesek az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal. Az indítványozó továbbá kérte, hogy az Alkotmánybíróság az Abtv. 61. § (1) bekezdése alapján hívja fel a Debreceni Ítéletábla Bf.IV.573/2020/77. számú ítélete végrehajtásának felfüggesztésére a bíróságot.
- [2] 1.1. Az indítványozót mint I. rendű terheltet a Debreceni Törvényszék 25.B.258/2017/258. számú ítéletével bűnösnek mondta ki kábítószer-kereskedelem büntetében, szabadságvesztésre, és közügyektől eltiltásra ítélte. Az ítéletet a Debreceni Ítéletábla mint másodfokú bíróság a Bf.IV.573/2020/77. számú ítéletével az I. rendű terhelt vonatkozásában a hivatkozott törvényhely tekintetében megváltoztatta, egyebekben helyben hagyta.
- [3] 1.2. Az indítványozó szerint a büntetőeljárás során sérült a tisztességes bírósági eljáráshoz való joga és annak részeként a fegyverek egyenlőségének követelménye.
- [4] Az indítványozó tisztességes eljáráshoz való jogát sérti az, hogy bűnösségét a II. rendű terheltnek a nyomozati szakban tett, őt terhelő olyan vallomására alapította a bíróság, amely vallomását a nyomozati szakban sem ismételte meg, majd a bíróság előtt a hallgatás jogát választotta, és hozzá az eljárás bírósági szakaszában sem az I. rendű terhelt, sem védője, sem az ügyészség nem intézhettek kérdéseket. Az Emberi Jogok Európai Bíróságának határozott álláspontja szerint ilyen esetben a vádlott-társat terhelő vallomást figyelmen kívül kell hagyni, ugyanis sem a terheltnek, sem a védőjének nem nyílik lehetősége a terhelttárs vallomásának megkérdőjelezésére (pl. EJEB *Kaste and Mathisen kontra Norvégia* (18885/04 és 21166/04), 2006. november 9. és EJEB *Balsán kontra Cseh Köztársaság* (1993/02), 2006. július 18.).
- [5] Az indítványozó több példát felhozva hangsúlyozza, hogy a bíróság a védelem álláspontját minden szempontból figyelmen kívül hagyta, a védelem bizonyítási indítványait részben mellőzte, a bizonyítékokat az ártatlanság vélelmének alkotmányos alapelve és az ebből következő „*in dubio pro reo*” elvének figyelmen kívül hagyásával értékelte. Mindez a fegyverek egyenlőségének sérelmét eredményezte, ugyanis a bizonyítékok számbavételénél, értékelésénél egyetlen szempont vezérelte a bíróságot, nevezetesen, hogy a vádhatóság álláspontját érvényre juttassa, és figyelmen kívül hagyta azokat a „negatív” bizonyítékokat, amelyek elemi erővel cáfolják azt, hogy I. rendű terhelt indítványozónak köze lenne a II. rendű terhelt által elkövetett kábítószer-kereskedelem büntetéhez. Ezeket a negatív bizonyítékokat (pl. a nagy számú telefonlehallgatás között álláspontja szerint egy sem volt, amely az I. rendű terhelt bűnösségét bizonyította volna) a bíróság nem is vonta mérlegelési körébe, és nem indokolta azt sem, hogy miért nem tekinti ezeket az ügy szempontjából bizonyítékoknak. Vagyis sem a nyomozó hatóság, sem az ügyészség, sem pedig a bíróság nem teljesítette azon kötelezettségét, hogy fel kell deríteni a terheltet mentő és büntetőjogi felelősségét enyhítő körülményeket.
- [6] Mindezekon túl nem álltak fenn a II. rendű terhelt előkészítő ülésen tett bűnösséget beismerő nyilatkozata elfogadásának feltételei sem, ugyanis nyilatkozatával egyidejűleg nem tett vallomást, vagyis nincs bűnösséget

beismerő vallomás. A II. rendű terhelt azon nyilatkozata, hogy „[b]eismerő vallomást kívánok tenni a vádirattal foglaltakkal egyezően” beismerő vallomásnak, sőt vallomásnak egyáltalán nem tekinthető.

- [7] Az indítványozó álláspontja szerint a vádirat sem felelt meg a törvényes vád követelményének, mert nem tartalmazza a cselekmény elkövetésének helyét, idejét, illetve az elkövetési magatartásnak megfelelő azokat a tényeket, hogy a terhelt miként működött közre a bűncselekmény elkövetésében, illetve nem jelöli meg, hogy az egyes bizonyítási eszközök mely tény bizonyítására szolgálnak.
- [8] A jogi képviselő által előterjesztett alkotmányjogi panaszon túl az indítványozó személyesen is előterjesztett beadványt, melyben részletesen kifejtette a tisztességes eljáráshoz való joga sérelmét nézete szerint alátámasztó bizonyítékokat.
- [9] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 50. § (1) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése alapján tanácsban jár el az ügyben. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadásáról dönt, melynek során az eljáró tanács vizsgálja, hogy az indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz befogadhatóságára vonatkozó törvényi – formai és tartalmi – feltételeknek, különösen a 27. § szerinti érintettség, a jogorvoslat kimerítése, valamint a 29–31. § szerinti követelményeknek.
- [10] Az Abtv. 27. § (1) bekezdése alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [11] Az indítványozó az alapügy terheltjeként érintettnek minősül, jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, továbbá az alkotmányjogi panaszt határidőben terjesztette elő. Az indítvány a határozott kérelem tekintetében tartalmaz hivatkozást az Alkotmánybíróság hatáskörére és az indítványozó jogosultságára, megjelöli az Alaptörvény megsértett rendelkezését, a sérelmezett bírói döntéseket, indokolja azok Alaptörvénybe ütközését és kifejezetten kéri a megsemmisítésüket.
- [12] Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság tartalmi feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását [például: 3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]; illetve 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]]. Jelen indítvány azonban nem vet fel sem bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet, sem alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést.
- [13] 2.1. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes eljáráshoz való jog tartalmát kitöltő ún. részjogosítványok közé tartozik különösen a bírósághoz fordulás joga, a tárgyalás igazságossága, a tárgyalás nyilvánosságának és a bírói döntés nyilvános kihirdetésének a követelménye, törvény által létrehozott bíróság, a bírói függetlenség és pártatlanság kívánalma, az észszerű időn belüli elbírálás, illetve az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a fegyverek egyenlőségének biztosíttósága is [22/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [49]].
- [14] A fegyveregyenlőség a büntetőeljárásban azt biztosítja, hogy a vádnak és a védelemnek egyenlő esélye és alkalma legyen arra, hogy a tény- és jogkérdésekben véleményt formálhasson és állást foglalhasson. A fegyverek egyenlősége nem minden esetben jelenti a vád és a védelem jogosítványainak teljes azonosságát, de mindenképpen megköveteli, hogy a védelem a váddal összevethető súlyú jogosítványokkal rendelkezzen. Ezáltal biztosítható, hogy az ügyben releváns adatokat a vád, illetve a terhelt és a védő ugyanolyan teljességben és mélységben ismerhessék meg [3244/2018. (VII. 11.) AB határozat, Indokolás [33]; 3295/2021. (VII. 22.) AB határozat, Indokolás [25]].
- [15] Az Alkotmánybíróságnak az alkotmányjogi panasz alapján folytatott eljárásokban elsősorban alapjogvédelmi szerepe van, mert az Abtv. 26–27. § rendelkezései értelmében az a feladata, hogy az Alaptörvényben biztosított alkotmányos alapjogoknak érvényt szerezzen. Az alaptörvény-ellenesség megítélésakor az Alkotmánybíróság azt vizsgálja, hogy az indítványban megjelölt eljárási garancia mellőzése okozhatta-e a támadott bírósági határozat alaptörvény-ellenességét [8/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [56]; 25/2013. (X. 4.) AB határozat, Indokolás [51]; 3166/2021. (IV. 30.) AB határozat, Indokolás [44]]. A tisztességes bírósági eljáráshoz való jog érvényesülésének vizsgálatakor ugyanakkor az eljárás egyes körülményeit és egészét együttesen veszi figyelembe az Alkotmánybíróság.

- [16] 2.2. A II. rendű terhelt indítványozóra nézve terhelő vallomása felhasználhatósága, a valóságnak való megfelelése, a vád törvényessége, illetve a bizonyítékok értékelése vonatkozásában mind az elsőfokú, mind a másodfokú eljárásban észrevételt tett az indítványozó, mellyel összefüggésben a támadott ítéletek részletes indokolást tartalmaznak.
- [17] Az elsőfokú bíróság a bizonyítékok értékelésének indokain túlmenően kitért arra is, hogy a terhelt nem köteles vallomást tenni, azt bármikor megtagadhatja, vallomás tételére nem kötelezhető, mely esetben a bíróság értékelő és mérlegelő tevékenységétől függ a vallomás elfogadása vagy elvetése. A másodfokú bíróság kiemelte, hogy a terhelt vallomástételének megtagadása esetén hozzá kérdés nem intézhető, de ez nem jelenti a védő jogok csorbítását, mivel ez a terhelt szubjektív, saját belátásán alapul, a vallomástételt kikényszeríteni nem lehet. A részletes vallomás hiánya nem zárja ki a bűnösséget beismerő nyilatkozat elfogadását, hiszen itt nem vallomásról, hanem nyilatkozatról van szó, mely intézményeket el kell határolni. A terhelt nyomozó hatóság előtt tett vallomása a törvényszék rendelkezésére állt és annak bizonyítékként értékelése szabályosan meg is történt, mivel nem merült fel semmilyen olyan ténybeli adat hogy ezt a vallomást ne törvényesen vették volna fel.
- [18] Mindemellett megjegyzi az Alkotmánybíróság, hogy kétségtelen miszerint a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: régi Be.) 118. § (2) bekezdése, a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) 183. § (4) bekezdése szerint a terhelt beismerése esetén – ha a Be. eltérően nem rendelkezik – meg kell szerezni az egyéb bizonyítékokat is. Ebből azonban nem feltétlen következik, hogy a beismerő vallomás egyéb bizonyíték nélkül, önmagában nem bizonyíték, nem hitelt érdemlő, illetve kétséget kizáró következtetésre nem ad alapot. Amennyiben a vádlott él vallomástételi jogával, ezáltal önmagát terhelő bizonyítékot is szolgáltathat, amit a bíróság szabadon értékelhet [rég. Be. 117. § (1)–(2) bekezdés, 78. § (3) bekezdés, Be. 167. § (1)–(4) bekezdés, 183. § (1)–(3) bekezdés, 185. § (1) bekezdés]. Másrészt a régi Be. 118. § (2) bekezdés, Be. 183. § (4) bekezdés szerinti „egyéb bizonyíték” értelemszerűen egyaránt lehet a vádlott javára és terhére szóló, utóbbi beszerzésére viszont a bíróság – a régi Be. 75. § (1) bekezdésének második mondata, az Be. 164. § értelmében – önállóan nem is köteles.
- [19] Az Alkotmánybíróság a bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének (annak, hogy a rendes bíróságok egy-egy tényt miként értékelték), valamint a bírósági eljárás teljes egészének az ismételt felülbírálatára nem rendelkezik felhatalmazással. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése és mérlegelése az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó bíróságok számára fenntartott feladat [7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33]]. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint nem vizsgálja, hogy a bírói döntés indokolásában megjelölt bizonyítékok és megjelölt érvek megalapozottak-e, a jogalkalmazó helytállóan értékelt-e ezeket a bizonyítékokat és érveket, illetve a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás, valamint az abból levont következtetés megalapozott-e [3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]].
- [20] A bíróság konkrét ügyben lefolytatta a bizonyítékok értékelését, választ adott az indítványozó által állított jogszabálysértésekre. Ezen eljárási értékelő tevékenysége nem lehet alkotmányossági vizsgálat tárgya, ugyanis sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti „szuperbíróság” szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként eljárva bírálja felül egy bíróság megállapításait a bizonyítékok felhasználhatósága körében [3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]; 3239/2015. (XII. 8.) AB végzés, Indokolás [16]; 3141/2016. (VI. 29.) AB végzés, Indokolás [31]; 2/2017. (II. 10.) AB határozat, Indokolás [63]].
- [21] 3. Ekként az Alkotmánybíróság, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján az alkotmányjogi panaszt visszautasította. Az Alkotmánybíróságnak az indítvány visszautasítására tekintettel nem kellett döntenie az Abtv. 61. § (1) bekezdése alapján a végrehajtás felfüggesztése iránt előterjesztett kérelemről.

Budapest, 2022. március 1.

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Handó Tünde
alkotmánybíró helyett

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Márki Zoltán
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1522/2021.

